

TYÖTTÖMIEN KESKUSJÄRJESTÖN LAUSUNTO TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNALLE 14.10.2019

Asiat: HE 29/2019 vp hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2020 ja

VNS 2/2019 vp valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2020–2023

Arvoisa Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta,

Työttömien Keskusjärjestö pitää hallituksen vuoden 2020 talousarvioesitystä positiivisena, joskin maltillisena, askeleena kohti osallistavampaa Suomea. Työllisyyspalveluiden pitkään jatkunut supistaminen on päättymässä ja suuntana on kipeästi kaivattujen työllisyyspalveluiden parantaminen.

Samaan aikaan on vahvoja merkkejä siitä, että kansainvälisen talouden supistavat heijastusvaikutukset tulevat haastamaan Suomen taloustilanteen. Taloustilanteen mahdollinen heikkeneminen uhkaa vesittää osittain lupaavan kehityksen, jolla työmarkkinoilla tukea tarvitsevien työttömien työllisyystilannetta voitaisiin parantaa nykyisestä ja työllisyysastetta nostaa yleisesti.

Hämmennystä aiheuttaa paikoin valtioneuvoston selonteon ja hallituksen tavoitteiden mahdolliset ristiriidat. Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2020-2023 talouskehitystä on kuvattu. Onkin erikoista, että valtiontalouden suunnitelmissa työllisyysaste vuodelle 2023 on ennakoitu olevan 73,1 % (taulukko 2, s. 11) kun vastaavasti hallituksen tavoitteena on saavuttaa 75 % työllisyysaste. Eikö valtioneuvoston talouslinjaukset tule olla suunniteltu johdonmukaisesti hallituksen tavoitteita mukaillen siten, että saavutettaisiin 75 % työllisyysaste viimeistään vuonna 2023?

Analyysi työllisyyspalveluiden tarpeiden tunnistamisen ja kohdistamisen suhteen on hyvällä mallilla. Erityisesti työmarkkinoilla tukea tarvitsevien tilanne on hyvin tunnistettu hallitusohjelmassa. Työmarkkinatilanne kokonaisuutena ja mahdolliset rakenteelliset uudistustarpeet ovat vielä analysoimatta ja delegoitu pääasiassa työmarkkinajärjestöille. Vaikka työmarkkinajärjestöjen rooli on erittäin keskeinen, se ei välttämättä ole riittävä joukko arvioimaan, mitkä ovat parhaat rakenteelliset uudistukset edistämään työllisyyttä.

Työttömien Keskusjärjestön mielestä panostukset suhteessa tarpeisiin ovat edelleen vaatimattomat. Ruotsin mallista ei voida vielä puhua, koska esimerkiksi palkkatuen osalta YLE:n arvion mukaan Ruotsi käyttää Suomeen verrattuna kymmenkertaisen määrän palkkatukeen Suomeen verrattuna (<https://yle.fi/uutiset/3-11004624>).

TYÖTTÖMIEN KESKUSJÄRJESTÖN YKSITYISKOHTAISET HUOMIOT

-Hyvä, että TE-toimistojen henkilökunnan määrää pyritään kasvattamaan hallituskauden aikana 51 miljoonalla eurolla (tiedote: työ- ja elinkeinoministeriö 17.9.2019, https://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tyoministeri-tyollisyyspaketti-nopeuttaa-tyollistymista-ja-lisaa-osallisuutta). Tämä mahdollistaa paremmin myös TE-palveluiden markkinoinnin yrityksille jne. jotta esimerkiksi palkkatukea käytetään runsaammin. Työttömien Keskusjärjestö on esittänyt vastaavaan tarkoitukseen 300 miljoonan euron panostusta hallituskauden aikana.

Hämmennystä aiheuttaa se, että valtioneuvoston selonteossa TE-toimistojen toimintamenot ovat 196 milj. euroa v. 2020, josta ne alenevat 177 milj. euroon v. 2023 (s. 34 valtioneuvoston selonteko...). Miten tämä leikkaus ja henkilökunnan lisäyksen yhtälö toimii käytännössä?

-Hyvä, että 100 % palkkatuen henkilötyövuosikatto poistetaan ja että palkkatukeen panostetaan lisää. Uudistus mahdollistaa palkkatuen laajemman käytön. Hyvää myös, että palkkatuen byrokratiaa helpotetaan ja 100 % palkkatuen rinnalle kehitetään myös rinnalla kulkevia uraohjauspalveluita. Kehittämistä on paljon. Esimerkiksi Ruotsissa panostetaan palkkatukeen ainakin viisinkertaisesti enemmän Suomea, kun mittarina on palkkatuki suhteessa BKT.

-Erinomaista, että subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus palautetaan. Lasten varhaiskasvatus on todettu olevan lasten kehityksen kannalta hyvää. Työttömien perheiden lasten mahdollista muuta eriarvoistuvaa kehitystä näin tasapainotetaan subjektiivisella päivähoito-oikeudella.

-Erinomaista, että epäoikeudenmukaiseksi koettu aktiivimalli leikkureineen puretaan. Tilalle tulee luoda todellista yksilöllistä palvelua, joka edistää työllistymistä sekä koulutuspaikan ja kuntoutuksen löytämistä.

-Hyvä, että työllisyyspoliittisia päivärahoja korotetaan 7 miljoonasta 10 miljoonaan euroon. Kasvattaminen tukee yhdistysten, säätiöiden yms. kolmannen sektorin työllisyysedistämiseen tähtääviä toimia.

-Erinomaista, että työkykyohjelmaan panostetaan näkyvästi valtion budjetissa.

-20 työkykykoordinaattorin palkkaaminen on valtion mittakaavassa vaatimaton panostus, mutta hyvä, että asia on näköpiirissä. Työkykykoordinaattorikoulutus lisää ammattilaisten laajempaa ymmärrystä, miten eri palvelut tukevat työmarkkinoilla tukea tarvitsevien työllistymistä. Tavoitteena tulee olla, että kaikilla TE-toimistojen työntekijöillä, sekä soveltuvien osin myös sosiaali- ja terveysalan sekä koulutusalojen henkilöstöllä on vastaavaa tietämystä.

-Työllisyyden kuntakokeilua on tärkeä jatkaa. Voitaisiko tämän hallituskauden aikana solmia pitempikkestoinen sopimus, kuntien roolista työllisyyden hoidosta? Esimerkiksi Pirkanmaalla työllisyystilastot heikkenivät kuntakokeilun päättymisen jälkeen. Kokeilu oli työttömien mielestä pääosin positiivisesti koettu palvelu.

-Miten viime hallituskauden kuntoutuksen uudistamiskomitean työ toteutetaan tällä hallituskaudella? Kuntoutuskomitean ehdottamiin suosituksiin on panostettava! Kuntoutuksen ja työttömien terveyden edistäminen laajemmin on erittäin tärkeää. Työkykyyn liittyviin haasteisiin tulee puuttua nykyistä aiemmin ja tarjota tarpeellista tukea. Muutoin potentiaalista työvoimaa hukataan paljon.

-Missä on negatiivisen tuloveron kokeilu, joka näkyy hallitusohjelmassa?

-Miten työttömyysturvaa uudistetaan ja missä vaiheessa työttömillä on mahdollisuus ottaa kantaa työttömyysturvauudistukseen?

-On hyvä, että oppivelvollisuuden laajentaminen 18 vuoteen asti toteutetaan. Koulutus on tärkeimpiä muuttujia, jolla turvata mahdollisimman katkeamaton ja pitkäkestoinen työura Suomessa.

-Miten sosiaalisten kriteereiden käyttöä edistetään julkisessa hallinnossa? Sosiaalisten kriteereiden nykyistä laajemmasta käytöstä on työmarkkinoilla tukea tarvitsevien joukon työllistämispotentiaalin suhteen paljon kehittämistä ja potentiaalia.

-Työttömien Keskusjärjestö painottaa edelleen, että velkomiseen liittyviin lakeihin tarvitaan kokonaisuudistus, joka tasapainottaa velan ottajan ja antajan välistä riskiä. Edellinen hallitus ei ole saanut kansalaisten (mukaan lukien työttömien) paisuneita velkaongelmia kuriin. Tällä hetkellä riskit ovat pääasiassa velan ottajalla ja järjestelmässä on paljon ongelmia liittyen esimerkiksi työttömän työllistymisen kannustavuuteen. Tarvitaan vähintään kansallinen velkaohjelma, jolla helpotetaan erityisesti niiden ihmisten asemaa, joiden välttämättömät terveyteen ja asumiseen liittyvät maksut ovat menneet ulosottoon. Nykyinen tilanne on kestämaton.

-Työttömien Keskusjärjestö kannattaa työperäisen maahanmuuton edistämistä ja kotoutumiseen panostamista. Kielivaatimusten helpottamista kannattaisi edistää julkisissa tehtävissä (esim. kahden kotimaisen kielen vaatimus julkisissa viroissa), sekä muutoin työyhteisöissä edistää kaksikielisyyttä (toinen kotimainen kieli ja kansainvälinen kieli). Kielimuuria voidaan esimerkiksi julkisissa tehtävissä helpottaa kattavien tulkkauspalveluiden järjestämisessä tapaus- ja tilannekohtaisesti.

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,

Jukka Haapakoski

Toiminnanjohtaja

Työttömien Keskusjärjestö

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs

00240 Helsinki

jukka.haapakoski@tyottomat.fi

Y-tunnus: 1003909-9

+358 50 577 2580

Työttömien Keskusjärjestö ry on työttömien ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien edunvalvontajärjestö. Puolustamme työttömien taloudellista, sosiaalista ja fyysistä oikeutta yhdenvertaiseen kansalaisuuteen.

Työttömien Keskusjärjestö ry

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9

www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi

Työttömien Keskusjärjestö ry:

- on riippumaton kansalaisjärjestö, jonka tavoitteena on hakea kumppanuuksia ja rakentaa Suomea, jossa ihmiset voivat paremmin.
- tukee jäsenyhdistystensä toimintaa työttömän fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseksi.
- tekee aloitteita epäkohtien korjaamiseksi, työttömien oikeuksien turvaamiseksi ja työllistymismahdollisuuksien lisäämiseksi.
- ottaa kantaa työttömiä koskeviin kysymyksiin, keskustelee ja vaikuttaa työttömien etuja koskevaan päätöksentekoon eri tasoilla.
- tekee yhteistyötä työhallinnon, ammattiliittojen, kansalaisjärjestöjen, kuntien, yritysten, oppilaitosten, kirkkojen ja muiden yhteiskunnallisten vaikuttajien kanssa.
- järjestää keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia, seminaareja ja koulutusta.
- on yksi suurimpia EU:n ruoka-apua jakava valtakunnallinen järjestö kirkkopalvelujen ohella.
- järjestön rahoitus koostuu STEAn yleisavustuksesta ja muista hankerahoituksista

Taustaa

- Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö – TVY ry perustettiin joulukuussa 1991 ajamaan ja valvomaan työttömien sosiaalisia etuja, hoitamaan tiedotusta, järjestämään koulutusta ja edistämään työttömien työllistymistä.
- TVY muutti nimensä Työttömien Keskusjärjestö ry:ksi 1.4.2017.
- Järjestöön kuuluu tällä hetkellä yli 80 jäsenyhdistystä eri puolilta maata ja niissä on yhteensä runsaat 5000 jäsentä.
- Järjestö on mukana Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisessa verkostossa EAPN-Fin:ssä, jonka jäseneksi TVY hyväksyttiin vuonna 1996. EAPN Eurooppaan kuuluu yhteensä 31 kansallista verkostoa ja 13 eurooppalaista järjestöä.
- Järjestö julkaisi omaa jäsenlehteä nimellä Karenssisanommat vuodesta 1983 alkaen. Lehti sai uuden TVYtter-nimen 20.11.2014. Lehteä jaettiin työttömien yhdistyksille, eduskuntaan ja muille työttömien asioista päättävillä tahoilla. TVYtter ilmestyi neljä kertaa vuodessa sekä paperi- että verkkoversiona. TVYtter-lehti ilmestyi vuoden 2017 loppuun.